

Στην πανήγυρι της Ιεράς Μονής Σταυρονικήτα, πριν 60 χρόνια!

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιον Όρος](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)



(Γράφει ο Επίσκοπος Ροδοστόλου Χρυσόστομος)

Ήταν μεγάλη χαρά για μένα, που, την πρωτομηνιά του Δεκεμβρίου (1956), ο αντιπρόσωπος της Σταυρονικήτα Προηγούμενος Σωφρόνιος (Γκούμας Σπυρίδων του Ιωάννου εκ Σαλαμίνας, γεν. 1884, προσελ. 1912, κουρ. 1914, κοιμ. Ιουν. 1966) μου ενεχείρισε προσκλητήριο επιστολή, για να ψάλω ως αριστερός ψάλτης στην πανήγυρι του Αγίου Νικολάου.



Ὁ Προηγούμενος

Είχα την σύνεσι και την διάκρισι να καταλάβω, πως σίγουρα πρόλαβαν η Μονή Γρηγορίου και τα άλλα κελλιά και κάλεσαν, από μήνες ίσως πιο μπροστά, τους, αρίστους και ονομαστούς πρωτοψάλτας, αφού τόσα πολλά είναι αυτά που οι ναοί των τιμώνται επ' ονόματι του θαυματουργού αγίου, και τώρα ξέπεσε η Σταυρονικήτα σε μένα.

Νόμιζα και πίστευα πως τα κατάφερνα μόνο σαν βοηθός των καλών, για να τους κρατάω ίσο και για να συνηχώ σε καμμιά κατάληξι. Τώρα λάβαινα επίσημη πρόσκλησι σαν ψάλτης, έστω και αριστερός, και έμενα έκπληκτος. Θυμήθηκα τα του Ευαγγελίου και των αγίων πατέρων περί εγωισμού και υπερηφανείας, και εκείνα τα πολύ πρόσφατα του πνευματικού μου, «Πρόσεχε τώρα που υπηρετείς στην Ιερά Κοινότητα και συνομιλείς και συνδιάγεις με τους μεγάλους του Όρους μας, μήπως πάρουν τα μυαλά σου αέρα και φουσκώσης από εγωισμό και πάνε χαμένα όσα λέγαμε και μοχθούσαμε για ταπείνωση και μετριοφροσύνη», και δεν αισθάνθηκα καλά, γιατί κάπως και κάπου ο δαίμων της υπερηφανείας μου την σκάρωνε τη ζημιά.

Πήγα και του το είπα. Κέρδος μου η... προσγείωσις και η επιτίμησις· διπλασιάσθηκε όμως η χαρά, όταν μου φανέρωσε ότι και ο ίδιος ήταν προσκεκλημένος απ' τη Μονή, και επομένως θα πηγαίναμε μαζί.



Αγιορειτική Φωτοθήκη

Αγαθάγγελος ιεροδιάκονος (1924-1974) και Ιωάσαφ ιεροδιάκονος (1910-1993), οι Ιωασαφαίοι

(Φωτογραφία: Νήφων μοναχός Χιλανδαρινός)

Δεν λησμονείται εκείνη η αγρυπνία. Από δεξιά έψαλλαν οι της Καρυώτικης συνοδείας των Ιωασαφαίων· ο διακο Ιωάσαφ (Μορφούτσικος Ανακρέων του Φωτίου εκ Σάμου, γεν. 1910, προς. 1928, κουρ. 1930, κοιμ. 1993) δηλαδή, με εκείνη την εντυπωσιακά ανδροπρεπή και δυνατή φωνή του, με την άφθαστη μουσική κατάρτισι και τον αμίμητο ρυθμό του, και δίπλα του ο παραδελφός του διακο Αγαθάγγελος (Συρόπουλος Παναγιώτης του Μιχαήλ εκ Θάσου, γεν. 1924, προς περί το 1939, κουρ. 1942, κοιμ. 1974), πιο γλυκύφθογγος ίσως αλλά πάντα δεύτερος και ισοβίως βοηθός του πρώτου, αφού συνέβαινε να είναι τόσο υπέρτερος εκείνος σε θάρρος, άνεσι, τέχνη και έντασι φωνής, χαρίσματα τόσο αναγκαία για τα Καθολικά των Μονών, στα οποία δεν μπαίνουν ποτέ μικρόφωνα και μεγάφωνα, και

μακάρι, Παναγία μου, να μη μπουν ποτέ.



Αγαθάγγελος
ιεροδιάκονος
Καρεώτης (1924-1974)

Ήσυχα και χαμηλότονα άρχισε τα «Ανοιξαντάρια», με συνέπεια να με δυσκολεύη το ίσο, καθό υψίφωνος. Βούιξε όμως το Καθολικό και συνετέλεσε στο να αποτινάξουν όλοι κάθε νυσταγμό με το «Πάντα εν σοφία» του, κάνοντας τον Γα Νή και ανεβάζοντας έτσι το ίσο κατά τρεις «φωνές», σύμφωνα με την καθιερωμένη συνήθεια. Δια μιάς στράφηκαν τα βλέμματα όλων προς το πρόσωπό του. Τους συνήρπασε, τους ενθουσίασε, τους κατέθελξε και συνήγειρε τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους με το ιδιάζον ύφος του και την φωνητική απόδοσί του.

Δεν αισθάνθηκα καλά. Κοίταξα εναγωνίως, τριγύρω, μήπως, σε κάποιον από όσους γνώριζα, θα μπορούσα να παραχωρήσω το στασίδι μου και να πάω να τρυπώσω κάπου προφασιζόμενος οτιδήποτε, αρκεί να γλύτωνα από το δύσκολο της θέσεώς μου και από το αγωνιώδες σφυροκόπημα της καρδιάς μου. Τι εγωισμός και βλακεία να πιστέψω πως ήμουν άξιος για τέτοια εκπροσώπησι και ευθύνη! Δεν ανακάλυψα όμως κανέναν, και ο διακο Ιωάσαφ τελείωνε από τα δεξιά. Το «τραβούσε» η ψυχή σου κι ας παρίστανες πάντοτε τον ταπεινό. Τώρα μπήκες στο χορό· θα χορέψης, έστω και αν γίνης ρεζίλι· είπα μέσα μου. Έκανα το σταυρό μου και άρχισα το «Και νυν». ...



Ιωάσαφ ιεροδιάκονος

Ήρεμα και αργόρρυθμα άρχισε στην ώρα τους τα «Κεκραγάρια» του ιερού Δαμασκηνού· και ιδροκοπούσα, ο τάλας, από προσπάθεια και ψυχική έντασι να ανταποκριθώ. Πόσο κατανυκτικά, έντεχνα και σε ακριβέστατο τρίσημο χρόνο έψελνε ακολούθως τους προτροπαρείους στίχου «Θου, Κύριε, φυλακήν τω στόματί μου, και θύραν περιοχής περί τα χείλη μου»! Πώς να προσομοιάσω εγώ το δικό μου, «Μη εκκλίνης την καρδίαν μου εις λόγους πονηρίας, του προφασίζεσθαι προφάσεις εν αμαρτίαις»;

Όταν δε έπιασε στα χέρια του το μουσικό «Απάνθισμα» και άρχισε να ψέλνη, προς το «Ότε εκ του ξύλου σε νεκρόν», το στιχηρό «Μύροις παροικήσας αισθητώς, μύρον αληθώς ανεδείχθης, μύρω χρισθείς νοητώ, Άγιε Νικόλαε, Αρχιεράρχα Χριστού...», ένα από τα δύο έγινε. Ή αρπαχθήκαμε νοερώς και βρεθήκαμε στα Μύρα της Λυκίας και στην Βασιλική του και στον μυροβλύζοντα τάφο του, ή εκείνος ήταν όντως παρών και ορατός στα μάτια της ψυχής μας, συμπανηγυρίζων και αγιαστικώς ενεργών προς χάριν μας, μετακομίσα εκείθεν και προβάλλων εμπρός μας τα εκεί κεκτημένα του· την αγία βιοτή και την υπέρ του ποιμνίου δράσι του, υπομιμνήσκοντας συγχρόνως και ζωηρώς το πλήθος των θαυμάτων του, την παρρησία του προς τον Ύψιστο και την ισχύ των μεσιτειών του. Την ηδύτητα και την τέρψι της ακοής ακολουθούσε ο ενδιάθετος αίνος και ο ουράνιος γλυκασμός της ψυχής. Ήταν η συνέπεια της εγγίσεως και της προσπαύσεως και της θωπείας της από την χαριτόβρυτη δεξιά του Αγίου.

Παρενεβλήθησαν άλλοι πατέρες, για να ψάλουν τα «δεύτερα», και «ξαναπιάσαμε» τα στασίδια μας, για να ψάλη το Δοξαστικό εκείνος και το Θεοτοκίο η αφεντιά μου. Τον είχα ακούσει πάρα πολλές φορές ψάλλοντα στο Πρωτάτο και σε εορτές Καρυώτικων κελλιών. Γιατί υπερέβαλλε τον εαυτό του απόψε; Δεν νομίζω πως ξανάκουσα πιο πιστή εκτέλεσι, και με ηχώχρωμα που μας προκαλούσε ρίγη στην ψυχή και στο σώμα, του υπερόχου μέλους του παμφιλτάτου για τους Καρυώτας αιμνήστου μουσικοδιδασκάλου Πέτρου Φιλανθίδου. Τι μπορούν να αποβούν, Θεέ μου, όταν ανταμώσουν και ενωθούν τα με την φωνή και υμνωδία σχέσιν έχοντα χαρίσματά Σου, που σε τόσο λίγους τόσο πλουσιοπαρόχως εννοείς να χορηγής και συσσωρεύης!

Ένα κείμενο ούτε δέκα σειρών· και όμως εναργώς παραστατικό μιας εκκλησιολογικής πραγματικότητας και μιας εν αγιότητα βιοτής. Μια χαρμόσυνη χαιρετηστήριος προσφώνησις και μια οφειλετική ύμνησις των αρετών του θαυματουργού αγίου και μια ικέσια ολολυγή της επί το αυτό αθροίσεώς μας για βοήθεια, προστασία και πρεσβεία του στον Σωτρα μας Χριστό:

«Ιεραρχών την καλλονήν, και των Πατέρων κλέος, την βρύσιν των θαυμάτων, και των πιστών αντιλήπτορα μέγιστον, συνελθόντες, ω φιλέορτοι, ασματικούς εγκωμίοις υμνήσωμεν λέγοντες Χαίροις ο των Μυρέων φρουρός, και πρόεδρος

σεπτός, και στύλος απερίτρεπτος. Χαίροις φωστήρ παμφαέστατε, ο τα του κόσμου πέρατα διαλάμπων τοις θαύμασι. Χαίροις των θλιβομένων η θεία χαρμοσύνη, και αδικουμένων θερμότατος προστάτης. Και νυν παμμάκαρ Νικόλαε, μη παύση πρεσβεύων Χριστώ τω Θεώ, υπέρ των πίστει και πόθω τιμώντων αεί, την χαρμόσουν και πανέορτον μνήμην σου».

Απ' την πρώτη κιόλας στιγμή κρατούσα στα χέρια μου το βιβλίο για να ρίξω μια τελευταία ματιά στις δύσκολες «θέσεις» που είχα επισημάνει κατά την κατ' ιδίαν άσκησι και προετοιμασία μου, αλλά και για να τονωθώ ψυχολογικώς για την εκτέλεσι του «Και νυν» μου. Αφαιρέθηκα όμως τελείως ακούοντας τον Ιωάσαφ, και τότε μόνο συνειδητοποίησα ότι ήρθε η σειρά μου, όταν εκείνος ήρεμα απηχούσε την κατάληξι. Πρόλαβα και ένευσα στον διακο Αγαθάγγελο για βοήθεια, όπως είχαμε προσυνηνοηθή, και άρχισα το προεόρτιο των Χριστουγέννων:

«Σπήλαιον ευτρεπίζου· η Αμνάς γαρ ήκει, έμβρυον φέρουσα Χριστόν. Φάτνη δε υποδέχου, τον τω λόγω λύσαντα της αλόγου πράξεως, ημάς τους γηγενείς. Ποιμένες αγραυλούντες, μαρτυρείτε θαύμα το φρικτόν· και Μάγοι εκ Περσίδος, χρυσόν και λίβανον και σμύρναν, τω Βασιλεί προσάξατε· ότι ώφθη Κύριος εκ Παρθένου Μητρός· όνπερ και κύψασα, δουλικώς η Μήτηρ προσεκύνησε, και προσεφθέγγατο τω εν αγκάλαις αυτής· Πως ενεσπάρης μοι; ή πως μοι ενεφύης, ο Λυτρωτής μου και Θεός;».



Συνέσιος ιεροδιάκονος
Σταυρονικητιανός,
ο ψάλτης (1878-1949)

Παρήλασε από μπροστά μας το ιερατείο, με προεξάρχοντα τον πνευματικό μου, για την μεγάλη «είσοδο», εκφώνησε ο αρχιδιάκονος το «Σοφία· ορθοί», άρχισαν όλοι, παρατεταγμένοι σε χορό κάτω από τον πολυέλεο, το «Φως ιλαρόν» στο «αρχαίο» αργό μέλος, κι εγώ προσπαθούσα να συνέλθω απ' τις φοβίες μου και να μαντέψω αν θεωρήθηκα επαρκής και αποδεκτός στην προσπάθεια και στον αγώνα μου να καταφέρω κάτι. Ήταν πάντως κατάντια της Μονής να ξεπέση σε μένα, και αναίδεια και θράσος εκ μέρους μου να δεχθώ να ψάλω τέτοια μέρα. Και ποιος το περίμενε! Σ' αυτή τη Μονή, που μόλις μέχρι μπροστά από λίγα χρόνια έψαλλε ο, και

αδελφός της, αγγελόφθογγος διακο Συνέσιος, με βοηθούς του όλους αυτούς που ως ψάλτες θαυμάζουμε σήμερα· ο παναγιορειτικώς επιθυμητός και περιζήτητος, που καλλίτερον ψάλτη δεν άκουσε και γνώρισε το Άγιον Όρος και ίσως όλη η Ορθόδοξη Εκκλησία καθ' όλο τον Κ' αιώνα.

Η αγρυπνία είχε πάρει την κανονική πορεία και την γνωστή εξέλιξί της...

Πολύ άσχημα μας τα χάλασε ο καιρός απ' τα μεσάνυχτα και πέρα. Όλοι αισθανθήκαμε το κρύο να αυξάνη. Τροφοδότησε ο εκκλησιαστικός τη σόμπα με μια αγκαλιά ξύλα προς ευχαρίστησί μας. Και όταν τελείωσε για η στ'ωδή και στην άκρα ησυχία ακουγόταν μόνο ο Τυπικάρης να διαβάζη το συναξάρι του αγίου, μόλις απήγγειλε και τους ποιητικούς στίχους,

Ο Νικόλαος, πρέσβυς ων εν γη μέγας,

Και γης αποστάς, εις το πρεσβεύειν ζέει.

Έκτη Νικόλεώ γρ φάνη βιότοιο τελευτή,

- Το έκανε όμως το θαύμα του, ψιθύρισε ο διπλανός μου, γνωστός και οικείος, δείχνοντάς μου με προσοχή τις χιονοστιβάδες που στροβίλιζαν και κολλούσανε στων χορών τα τζάμια...

Από το βιβλίο [Πόθος και Χάρης στον Άθωνα](#)

του Επισκόπου Ροδοστόλου Χρυσοστόμου, σελ. 29-34

Φωτογραφίες από το βιβλίο και την [Αγιορειτική Προσωπογραφία](#)

Μεταφορά στο διαδίκτυο και επιλογή φωτογραφιών [ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΕΣ ΜΝΗΜΕΣ](#)